

Keskustan perhelinjaus

Lapsille ja perheille parempaan Suomeen

Keskustan linjaus yksinelävien
aseman parantamiseksi

Ratkaisut yksin
eläville ovat osa
suomalaista
perhepolitiikkaa

Keskustan
politiikkalinjaukset
2021–2023
Keskusta tiivistää ja prio-
risoi politiikkalinjauksistaan
eduskuntavaaliohjelmansa
tavoitteet. Ne sovitetaan
talouden raameihin.

Keskustan perhelinjaus:

Lapsille ja perheille parempaan Suomeen

Keskustan linjaus yksinelävien aseman parantamiseksi:

Ratkaisut yksineläville ovat osa suomalaista perhepolitiikkaa

Sisältö

KESKUSTAN PERHELINJAUS

Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa yhdenkään lapsen ei tarvitse kasvaa köyhyudessa.....	6
Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa ilmapiiri tukee ja mahdollistaa perheen perustamisen ja kasvamisen	8
Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa jokainen perhe voi valita itselleen sopivimman tavan hoitaa ja kasvattaa lapsiaan	10
Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa perheet saavat sopivaa tukea oikeaan aikaan	12

KESKUSTAN LINJAUS YKSINELÄVIEN ASEMAN PARANTAMISEKSI

Päätöksenteko	16
Asuminen	16
Toimeentulo	17
Tukiverkko	17

Meille Keskustassa perheitä on monenlaisia. Olipa perhe pieni tai suuri, yksinhuoltajaperhe, adoptioperhe, erityislapsiperhe, sateenkaariperhe, kahden aikuisen perhe, lapsuuden perhe tai perhe josta lapset ovat jo itsenäistyneet – tai jotain muuta, meille jokainen perhe on yhtä arvokas – yhtä toivottu.

Perhe on tärkeä voimavara niin jokaiselle ihmiselle kuin osana yhteiskuntaakin. Jokainen perhe ja jokainen koti on Keskustalle arvokas. Keskusta on sitoutunut lapsimyönteisen Suomen rakentamiseen ja lapsilähtöiseen päätöksentekoon.

Keskusta vaatii muutoksia asenteisiin ja lainsäädäntöön, jotta perheet ja lapset saisivat ansaitsemansa aseman päätöksenteossa ja yhteiskunnassa, niin valtion, hyvinvointialueiden kuin kuntienkin tasolla ja työelämässä. Kun perheissä voidaan hyvin, yhteiskunta voi hyvin. Perheiden hyvinvointi tarkoittaa jokaisen perheenjäsenen yhtäläisiä mahdollisuuksia, ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä päätöksentekoa lapsen etua kunnioittaen. Siksi tulee kaikessa päätöksenteossa sekä työpaikoilla että julkisen vallan toimissa ottaa huomioon vaikutukset lapsiin ja perheisiin.

Olemme onnistuneet maamme perhepolitiikassa monessa asiassa. Keskusta haluaa lapsille ja perheille vielä paremman Suomen. Haluamme maan, jossa perheet ja lapset ovat yhteiskunnan keskiössä.

Hyvä askel tähän suuntaan on vuonna 2022 voimaan tuleva perhevapaauudistus.

Keskusta haluaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti rakentaa Suomea, jossa sanotaan "Lapsia, tottakai!"

Tavoittelemme, että

*1. yhdenkään lapsen ei
tarvitse kasvaa
köyhyydessä.*

*2. työn ja perheen
yhteensovittaminen
sujuu.*

*3. jokainen perhe voi
valita itselleen sopivimman
tavan hoitaa ja
kasvattaa lapsiaan.*

*4. perheet saavat
sopivaa tukea
oikeaan aikaan.*

Vaikuttavan politiikan taustalla on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteet sekä tutkittu tieto, jonka tulee olla kaiken perhepolitiikan ja kaikkien perheiden sekä lasten kanssa työskentelevien arjen työväline. Päätöksentekijöiden on huomioitava päätöksissään sekä vanhempien, että lasten ja nuorten mielipiteet.

Suomen ilmapiiri tukee ja yhteiskunnan toimet mahdollistavat jokaisen oman valinnan mukaisen perheellistymisen ja perheen kasvamisen.

Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa....

1.yhdenkään lapsen ei tarvitse kasvaa köyhyydessä

Lapsiperheköyhyyden poistamisessa ei ole oikotietä onneen. Pitkäjänteinen työllisyyspolitiikka, kohtuuhintainen asuminen, riittävät perhe-etuudet sekä tarpeeseen vastavat palvelut ovat tärkeimpiä kehittämiskohteita. Riski köyhyyteen on suurinta yksinhuoltaja-, pikkulapsi- ja monilapsisilla perheillä. Köyhyys on tutkitusti yleisintä lasten vauva-aikana ja varhaisvuosina.

Vaadimme, että perhemyönteisessä yhteiskunnassa torjutaan aktiivisesti lapsiperheköyhyyttä. Jokaisella pitää olla yhtäläinen mahdollisuus perheellistymiseen ja toiveitensa mukaiseen perhekokoon. Yksikään perhe ei saa jäädä kasvamatta taloudellisen tilanteen takia. Perheen perustamisen ei tule olla kenellekään kohtuuton taloudellinen takaisku. Myös kotona tehtävää arvokasta kasvatustyötä on arvostettava.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa on otettava yhdeksi tavoitteeksi lapsiperheiden perusturvan vahvistaminen sekä lapsiköyhyyden vähentäminen. Uudistuksen kaikkia osia on arvioitava lasten ja perheiden kannalta.

Lapsiperheköyhyyden poistamiseksi Keskusta haluaa:

- Vaikuttaa siihen, että erityisesti kaupunkiseuduilla on kohtuuhintaista, lapsiperheitä palvelevaa asuntotarjontaa. Arvioidaan asuntolainojen korkovähennyksen palauttaminen lapsiperheille.
- Pitää huolta siitä, että kodin, työpaikkojen ja palveluiden väliset etäisyydet ovat kohtuullisia. Kaavoituksen ja liikennejärjestelyiden tulee olla lapset ja lapsiperheet huomioon ottavia. Liikkumisen kustannukset eivät saa rajoittaa perheiden elämää kohtuuttomasti.
- Kehittää työelämää yhä monimuotoisemmaksi ja joustavammaksi. Palveluiden pitää vastata myös yksinhuoltajaperheiden tarpeisiin.
- Parantaa lapsiperheiden taloudellista asemaa edistämällä vaikuttavaa ja kannustavaa työllisyyspolitiikkaa.
- Lapsiperheiden tukien tulisi kokonaisuudessaan olla vähintään vähimmäistoimeentulon tasolla. Lisäksi tavoittelemme pitkäjänteisesti lapsilisän tason nostoa, erityisesti yksinhuoltajaperheiden ja kolmannesta lapsesta saatavaan lapsilisään. Tuissa tulee huomioida perheen todellinen koko.
- Helpottaa opiskelun ja perheen perustamisen vaivattomampaa yhdistämistä nostamalla perheellisten opiskelijoiden opintotuen tuloarvoja ja korottamalla opintotuen huoltajakorotusta sekä kehittämällä opiskelijavanhemmille tarjottavaa joustavaa päivähoidtoa.
- Antaa lisätukea maahanmuuttajataustaisten perheiden kielenopiskelussa, opinto-ohjauksessa ja muussa kotoutumisessa.

Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa....

2. ilmapiiri tukee ja mahdollistaa perheen

perustamisen ja kasvamisen

Yhteiskunnan tulee luoda jokaiselle mahdollisuus sujuvaan, tasapainoiseen ja turvattuun arkeen. Perhepolitiikan tulee vastata 2020-luvun perheiden tarpeisiin. Työelämän tulee olla joustavaa ja perhemyönteistä. Perhepalveluiden pitää olla helposti saavutettavia, laadukkaita ja tasa-arvoisia. Jokaisella tulee olla mahdollisuus valita oman perheellistymisensä ajankohta ja päästä toivomaansa lapsilukuun.

Sosiaaliturvauudistuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota nuorten aikuisten tilanteeseen Suomessa sekä vähentää tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden syntyvyyttä heikentäviä vaikutuksia. Vaadimme, että perhemyönteinen ilmapiiri tulee osaksi työelämää ja että yhteiskunnan palvelut ovat osaltaan luomassa aidosti perhemyönteistä ja perheiden hyvinvointia tukevaa ilmapiiriä.

Näiden asioiden edistämiseksi Keskusta haluaa:

- Mahdollistaa joustavan osa-aika-työn – ansiosidonnaisia vanhempainvapaapäiviä tulee saada käyttää osa-aikaisesti lapsen 2. koululuokan loppuun asti.
- Oikeuden joustavaan hoitorahaan myös yli 3-vuotiaiden lasten vanhemmille aina lapsen esiopetuksen loppuun asti, säilyttäen mahdollisuus osittaiseen hoitorahaan myös lapsen 1. ja 2. koululuokan aikana.
- Tarjota varhaiskasvatusta sellaisen matkan päässä kodista, että perheiden arki säilyy sujuvana.
- Varmistaa uusien asuinalueiden kaavoituksessa tai lisärakentamisessa riittävä varhaiskasvatuksen tarjonta.
- Nostaa esille pysyvien hoitosuhteiden merkityksen neuvolatyössä ja erityisesti vanhemmuuden tukemisessa, jolloin palveluja tarjottaisiin parisuhteen tukemiseksi myös erilaisissa kriisitilanteissa.
- Tarjota neuvoloihin myös ilta- tai viikonloppuaikoja.
- Ottaa paremmin huomioon naisten ja perheiden toiveet ja huolet synnytyskoke- ja synnytyksen jälkeen jokaiselle äidille käyntiäitiysfysioterapiassa ilman lähetettä.
- Taata keskenmenon kokeneille tukipalveluita yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Nostaa lapsettomuushoitojen tasoa sekä tasa-arvoistaa hoitojen saavutettavuutta. Lapsettomuushoitoja tulisi saada muuallakin kuin yliopistollisissa sairaaloissa ja niihin liittyvät käynnit tulisivat olla palkallisia sairauspoissaoloja. Lisätään julkisessa terveydenhoidossa tarjottavien lapsettomuushoitokertojen määrää kolmesta viiteen.
- Arvioida ja selvittää ei-kaupallisen sijais synnytyksen vastuullista sallimista Suomessa lainsäädännössä erikseen määriteltävissä tapauksissa.

Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa....

3.jokainen perhe voi valita itselleen sopivimman tavan hoitaa ja kasvattaa lapsiaan

Keskustalle on tärkeää ihmisten mahdollisuus tehdä aidosti perhe-elämäänsä koskevia valintoja ja päättää omille lapsilleen parhaaksi katsomansa hoitovaihtoehto. Ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa: on olemassa yhtä arvokkaita tapoja. Siksi on tärkeä hyväksyä ja sallia sekä vanhemman jääminen pois palkkatyöstä hoitamaan pieniä lapsia kotona että vanhemman palaaminen työelämään nopeasti. Vanhempien yhteistyö on lapsen kannalta parhaiden ratkaisujen a ja o. Sukupolvien välinen yhteistyö on monessa perheessä toimiva ratkaisu.

Vaadimme ilmapiiriä ja rakenteita, jotka mahdollistavat perheille aidosti joustavia ja omaan elämäntilanteeseen sopivia ratkaisuja lasten hoitoon ja kasvatukseen. Keskeistä on, että jokainen lapsi saa laadukasta, tarpeitaan vastaavaa hoitoa ja kasvatusta.

Näiden asioiden edistämiseksi Keskusta haluaa:

- Kannustaa kuntia maksamaan kotihoiton tuen kuntalisää alle kolmevuotiaista lapsista ilman, että kunta rajoittaa vanhempien lasten oikeutta varhaiskasvatukseen.
- Varhaiskasvatuksen opettajan, perheohjaajan ja erityisopettajan osaamisen ja tuen myös kotona hoidettavien lasten ja heidän vanhempien hyödynnettäväksi perheen tarvitsemassa kasvatuksellisissa kysymyksissä.
- Kehittää perhekeskustoimintamallia niin että kaikissa kunnissa on tarjolla avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa sekä kerhoja myös kotihoidossa oleville lapsille.
- Rohkaista kuntia perhepäivähoidon jontaan myös ratkaisuna vuorohoitoon.
- Korjata eläkejärjestelmää niin että pienten lasten kotihoidon tuen ajalta eläke karttuisi nykyistä paremmin.
- Maksaa joustavaa hoitorahaa myös epätyypillisiin työsuhteisiin ja kehittää sitä niin, että sen avulla voi yhdistää opiskelun ja lastenhoidon.
- Nostaa tarkasteluun varhaiskasvatuksen ryhmäkoot
- Helpottaa henkilöstöpulaa parantamalla alan houkuttelevuutta. Ensisijaista on huolehtia henkilöstön jaksamisesta aidosti riittävällä resursoinnilla, esimerkiksi erityisopettajien osalta.

Jotta Suomi olisi lapsiystävällinen maa jossa....

4. ...perheet saavat sopivaa tukea oikeaan aikaan

Hyvä vanhemmuus ei ole täydellisyyttä, vaan uskallusta arvioida itseään ja kehittyä. Rohkeutta ei ole yksin pärjääminen. Rohkeutta on uskaltaa pyytää myös apua. Lähes jokainen perhe tarvitsee tukea jossakin elämänsä tilanteessa. Vahva tukiverkko ei saa olla olemassa vain harvoille. Muuttuvissa ja erilaisissa elämäntilanteissa tukea tulee olla tarjolla oikea-aikaisesti ja tarpeen mukaisesti. Perhepalveluiden tulee olla aidosti matalan kynnyksen toimintaa, johon voi ottaa yhteyttä huoletta mieluummin liian aikaisin kuin myöhään.

Vaadimme 2020-luvun perhe-elämän tarpeisiin vastaavia tukipalveluita, jotka ovat helposti lähestyttäviä ja oikea-aikaisia. Tällainen tuki perheille vähentää myös lasten-suojelun tarvetta. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmia pitää ehkäistä sekä tukemalla vanhemmuutta että kehittämällä kouluyhteisöjä kaikki mukaan ottaviksi sekä erilaisuutta hyväksyviksi.

Näiden asioiden edistämiseksi Keskusta haluaa:

- Että perheet kaikkialla Suomessa saavat tukea ja apua lähipalveluna. Perhekeskus -toimintamalli on perheille tuttu ja toimiva kohtaamispaikka kaikkialla Suomessa - myös verkopalveluna.
- Panostaa lapsiperheiden kotipalveluun kaikkialla Suomessa.
- Että perheiden tilanteita ja haasteita, esimerkiksi lähisuhdeväkivaltatilanteissa, kohdataan ja arvioidaan kokonaisuutena. Tarvittaessa tuetaan perhettä kokonaisvaltaisesti.
- Että perhekeskuksissa edistetään fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin lisäksi myös perheiden työllisyyttä, tavoitteena erityisesti perhevapaiden jälkeisen ansiotyöhön tai opiskeluun paluun sujuvoittaminen. Työvoima- ja koulutuspalvelujen tulee olla luonnollisena osana perhepalveluita tarjoamalla tukea koulutukseen ja työnhakuun siirryttäessä.
- Että koulujen oppilashuolto järjestetään koulun yhteydessä lähipalveluna, jolloin lapset, nuoret ja opettajat saavat helposti moniammatillista tukea esimerkiksi sosiaali- ja mielenterveyden palvelujen kautta.
- Että perhetyöntekijöitä ja perheohjaajia tuodaan kouluihin ja päiväkotihin tukemaan opettajien työtä, koko perhettä ja tarjoamaan matalan kynnyksen tukea vanhemmuuteen.
- Että lasten neuropsykiatriset vaikeudet (nepsy) tunnistetaan ja huomioidaan riittävän varhain ja tarjotaan perheiden tarpeista käsin lähtevää moniammatillista tukea lapselle ja koko perheelle, rakentaen tuen polku kohti aikuisuutta.
- Että lasten ja nuorten kanssa työskenteleville varmistetaan riittävä perusosaaminen ja ymmärrys nepsy-asioista.

- Että nuorten ohjaamoista rakennetaan entistä monialaisempia ja niissä yhdistyvät työllisyys-, sosiaali-, terveys- ja opintojen ohjauksen palvelut.
- Perhepalvelut tuodaan päätöksenteon keskiöön. Tämä edellyttää sitä, että perheiden hyvinvointi on vahvasti mukana kuntien sekä hyvinvointialueiden strategioissa ja ne toteuttavat

lapsivaikutusten arviointia sekä lapsibudjetointia osana päätöksentekoa. Kuntien ja hyvinvointialueiden tiivis yhteistyö on välttämätöntä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tuessa.

Vaikuttavan ja hyvän perhe- ja lapsipolitiikan lähtökohta on arvoissa, YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa sekä monipuolisessa eri tieteenalojen tuottamassa tutkitussa tiedossa. Keskusta asettaa lähtökohdaksi, että päätöksenteko nojaa tutkittuun tietoon. Parhaimmillaan tiede haastaa kokonaan tapamme ajatella: perhe- ja lapsipolitiikassa tämä voi tarkoittaa kulujen muuttumista investoinneiksi ja erilaisten toimintatapojen vaikuttavuuden arviointia. Korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia tulisi kannustaa kokoomaan ja tuottamaan ketterästi tutkimustietoa kunnille, hyvinvointialueille sekä valtiolle päätöksenteon tueksi.

Myös perheiden ja lasten hyvinvointi edellyttää innovaatioita, joihin tulee pyrkiä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja perheille palveluja tarjoavien organisaatioiden kanssa. Tavoitteena on parantaa perheiden kokonaishyvinvointia, pitäen kurissa kustannustason nousun.

Perheministerille tulisi saada enemmän painoarvoa. Tärkeää on pohtia, onko perheministeriys osana peruspalveluministerin muutoinkin raskasta salkkua paras vaihtoehto. Myös muulla ministerien ja ministeriöiden välisen työnjaon kehittämisessä tulee saada perhepolitiikka paremmin päätöksenteon ytimeen.

Kuvat: Kuvatoimisto Rodeo

Ratkaisut yksineläville ovat osa suomalaista perhepolitiikkaa

Keskustan linjaus yksinelävien aseman parantamiseksi

Yksin asuminen on kaksinkertaistunut Suomessa 30 vuodessa, ja se yleistyy edelleen. Pienituloisista kotitalouksista yli puolet on yksineläviä ja joka kolmas yhden hengen kotitalous oli pienituloinen vuonna 2017. Yhden henkilön asuntokunnat ovat olleet jo vuodesta 1995 lähtien yleisin asuntokuntatyyppi.

Vuonna 2019 yksin asuvia oli Suomessa yli 1,2 milj. henkilöä ja asuntokunnista lähes 45 % oli yhden hengen asuntokuntia. Sukupuolet ovat melko tasaisesti jakautuneet. Naisten kokonaismäärä yksin asuvista on hieman suurempi ja naisia asuu enemmän kaupungeissa. Työttömyys ja yksin asuminen esiintyvät kaksi kertaa useammin saman katon alla kuin työttömyys ja kaksin asuminen. Ikäryhmässä 35 – 64 -vuotiaat lähes joka viides yksin asuva on työtön. (Tilastokeskus 2017a.)

Yksin eläminen on tänä päivänä hyvin heterogeenistä ja sillä on monenlaisia muotoja. Nuoret valitsevat yksin asumisen opiskelun aikana rahoittaen asumistaan myös työllä tai vanhempiensa tuella. Osa ihmisistä on joutunut valitsemaan etäsuhteen esimerkiksi työn vuoksi. He joutuvat asumaan itsestään riippumattomista syistä eri paikkakunnilla. Osa on valinnut erillissuhteen, vakiintuneen parisuhteen, missä osapuolet asuvat eri osoitteissa tai asunnoissa. Parin asuessa yhdessä parisuhteen purkautuessa muutetaan asumaan yksin, samoin leskeksi jäädessä asutaan lopulta yksin. Osa on valinnut yksinasumisen täysin omasta tahdostaan, osa tahtomattaan.

Yhteiskunnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota puhetapaan, jolla luomme kuvaa yksin elävistä. Yksinelävät eivät ole kaikki yksinäisiä. Heillä on myös perhe. Poliitiikan puhetavalla on merkittävä vaikutus yhteiskunnalliseen ilmapiiriin ja jokaisen perheen ja yksinasuvan on saatava kokea olevansa arvokas yhteiskunnassa.

Haasteet vaativat tunnistamista. Keskustassa nostetaan esille neljä kohtaa yksin elävien aseman parantamiseksi.

1. Päätöksenteko

Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien päätöksenteossa tulee tarkastella säännöllisesti yksin elävien asioita sekä edistää esimerkiksi sinkkuvai-
kutusten arvioinnin tekemistä lapsi-
vaikutusten tapaan.

2. Asuminen

Yksinasuminen ja köyhyys muodostavat monesti kohtalonyhteyden. Siksi asun-
totuotantoa pitää yhä monipuolistaa ja mahdollistaa myös yksineläville hyvän
asumisen edellytykset. On rakennetta-
va riittävästi kohtuuhintaisia vuokra- ja
muuta asuntoja.

Erilaisia yhteisöllisen asumisen muo-
toja tulee tukea julkisin varoin ja edistää
myös yksityisessä tuotannossa. Yksi-
näisyyden helpottamiseksi tulee edistää
yhteisöllistä asumista ja kehittää yhteisiä
olohuoneita asuinalueille. Yhteisökoor-
dinaattoreita tulee kouluttaa enemmän.
Yksinäisyyttä luontevasti ja positiivisesti
helpottamalla ennaltaehkäistään muita
ongelmia.

Jäte- ja veden käyttömaksut tulee aina
määritellä henkilömäärän mukaan.

3. Toimeentulo

Työasuntovähennyksen tulee olla
mahdollinen myös yhden henkilön ta-
louksille. Selvitetään mahdollisuudet
tehdä takuueläkkeeseen yksin asuvan
korotusosa ja perusturvaetuuksiin yk-
sin elävien korotukset. Yksin asuvien
köyhyysriskiä ehkäistään parhaiten
vahvistamalla perusturvaa ja tuke-
malla ihmisen työhön pääsyä erilaisi-
sa elämäntilanteissa.

4. Tukiverkko

Avun saaminen tulee varmistaa äkilli-
sissä avun tarpeissa. Kuntien, yritys-
ten ja yhdistysten tulee yhdessä ke-
hittää sosiaalisia kohtaamispaikkoja.
Apua erilaisiin elämäntilanteisiin tulee
voida saada yhden luukun periaat-
teella. Ihmisten elämäntilanteita tulee
tarkastella kokonaisvaltaisesti.

Keskusta
Se kotimainen.